

Grindadráp

Herfyri bórast tíðindini um, at umhvørvisnevndin í Felagsmarknaðinum ætlaði at leggja uppskot fyri umboðslondini um at gera eina einvís samtykt ímóti føroyska grindadrápinum.

Upplýsingarnar, sum nevndin legði fram, vóru merktir av lítlum kunnleika til málið og av eini alt ov ósakligari og vánaligari viðgerð.

Tá varð tað, at m.a. Eva Gredal, sum umboðar danska javnaðarflokkinn í EF-tinginum, kom í samband við føroyskar myndugleikar og fekk frá teimum eina sera nágreiniliga frágreiðing um grindadráp. Við hesum upplýsingum fór hon til umhvørvisnevndina og segði frá støðu síni og støðu føroyinga í hesum máli.

Tað eydnaðist at fáa nevndina at taka uppskot sitt ímóti føroyska grindadrápinum aftur og herfyri skrivaði Eva Gredal so eitt innlegg í danska blaðnum *Aktuel* um hetta málið. Vit loyva okkum at endurprenta tað á upp-runamálunum.

Grindfangst har spilt en betydelig rolle på Færøerne siden 1400-tallet, men det bliver ofte hævdet, at hvalkød og spæk ikke længere er af betydning for husholdningerne på øerne.

Sandheden er imidlertid, at Færøerne kun er i stand til at dække mindre end halvdelen af sit behov for kød ved egen avl af får og kvæg. Alt grindekød går i dag til menneskeføde og hvalfangsten svarer i gennemsnit pr. familie til et måltid om ugen. Jeg har selv i perioder boet på Færøerne og sammen med min familie nydt godt af dette helt nødvendige næringstilskud, som hvalkødet udgør i et landbrugsfattigt land, hvor animalske produkter ellers må importeres med store omkostninger.

Nu vil EF-Parlamentets miljøudvalg forbyde grindefangst ved Færøerne og efter planen skulle dets betænkning allerede til afstemning den 15. marts, men ved hjælp af den socialistiske gruppe er den foreløbigt taget af dagsordenen.

En vedtagelse ville betyde økonomiske sanktioner overfor Færøerne

og Danmark og stop for et betydeligt kosttilskud.

Vi må have en langt mere nuanceret debat, fordi forslaget, i sin nuværende udformning, er følelsesbetonet og bygger på helt forkerte forudsætninger.

Hvorfor vil man så forbyde grindefangst? Er det, fordi grindehvalen trues af udryddelse. Overhovedet ikke, siden Norge og Canada ophørte med en egentlig kommerciel fangst af hvalerne til dyrefoder, er bestanden stærkt voksende. Derfor er grindehvalen heller ikke omfattet af den internationale hvalfangstkonventions (IWC) bestemmelser om beskyttelse. IWC har alene mandat til at regulere fangsterne. Færøerne opgiver hvert år de samlede fangstmængder — uden at der har været krav om nedskæringer af disse.

At EF overhovedet søges indblandet på dette område, er på forhånd angribeligt. Men hvilke saglige indvendinger er der tilbage mod den færøske grindefangst — når den ikke har vist sig at være kommerciel, når kødet kun anvendes til menneskeføde og når arten som helhed er i vækst?

Næppe nogen overhovedet. Men nok nogle bemærkninger til den måde, hvorpå fangsten foregår, for synderligt

rare har de billeder ikke været, som fjernsynet har bragt. Af samme grund forhandler man selv på Færøerne om nogle ændringer, der blandt andet omfatter krav om en slags jagt-tegn.

Siden fjernsynet optog sin udsendelse i maj 1984 har man i Lagtinget helt forbudt anvendelsen af harpun. Aflivningen sker i de allerfleste tilfælde ved, at hvalerne — efter at være blevet gennem på en sandstrand, der er godkendt til formålet — får overskåret ryggraden, hvorefter hvalen omgående dør.

Det kunne være fristende at henvise til, hvordan de lande, som nu foreslår påbud overfor Færøerne, behandler deres dyr. Burhøns, tvangsfodring og vækstfremmende hormoner. Der er i virkeligheden ikke noget reelt grundlag at sammenligne på. Grindehvalerne slægtes i dag næsten omgående og pines derfor kun ganske kort. Men man må i høj grad formode, at de pines af den gift og de kemikalier, der bliver dumpet fra de store EF-lande. Indholdet af DDT og kviksølv er så højt, at hvallever og -nyrer selv på Færøerne er direkte sundhedsfarlige. Myndighederne er gået så langt, at man kun anbefaler ét ugentligt måltid med hvalkød. Det er her,

den egentlige fare ligger — for såvel dyr som mennesker.

Det var bl.a. på baggrund af disse argumenter, at EF-Parlamentet valgte at sende betænkningen tilbage i udvalget. Siden har vi i et tæt samarbejde med både Færøerne og udenrigsministeriet udarbejdet et helt katalog over fejl og mangler i betænkningen, og på miljøudvalgets møde torsdag den 21. marts bar vore anstrengelser frugt. Udvalget henstillede til ordføreren, hollenderen Hemmo Muntingh, at betænkningen skulle omarbejdes og de forkerte oplysninger korrigeres. Hemmo Muntingh er ikke et ukendt navn i EF. Han var også primus motor i forsøget på indgreb mod den grønlandske sælfangst. Dengang bragte vi ham på rette vej, og det vil vi forsøge at gøre igen. Den 28. marts har udenrigsministeriet indbudt Hemmo Muntingh og de danske medlemmer af miljøudvalget til en gensidig informationsudveksling, og sagen burde her endegyldigt kunne bringes på plads.

Sambandsflokkurin og álitisspurningar

Í Dimmalætting nr. 36 tann 23/2 1985 skrivar Pauli Ellefsen, fyrrverandi lögmaður um álit og samstundis um kompleksir.

Millum annað sigur hann, at ymiskir flokkar á lögtingi ikki hava álit á vinnulivsmonnum í Føroyum, og heldur hann fram, at tað hava hesir flokkar vist so mangan.

Hetta er ein grov skuldseting, sum ikki eigur bara at fara fram við borðinum, tí hon kemur ikki frá einum tilvildarlígum persóni, tað er sjálvur formaður sambandsflokksins, fyrrverandi lögmaður Føroya, sum setir hesa skuldseting fram, og út frá tí má ein hava loyvi at krevja, at Pauli Ellefsen uppá prent setir konkret dømi fram. Hann má próvføra skuldsetingar sínar.

Annars viðger greinin í Dimmalætting viðurskiptini viðvíkjandi »Klivar« í Nólsoy og tykist tað mær lögð, at fyrrverandi lögmaður umrøður hesi viðurskipti uppá henda

mátan. Hevur hann longu gloymt, at trupulleikarnir hjá nólsoyingum vóru kunnugir fyri fyrrverandi landsstýri, og at teir einkigjördu við málið, og úrslitið av hesum er so tað, at nú var ikki longur møguleiki at hava virkið gangandi. Og nú ger fyrrverandi lögmaður og honum á baki fyrrverandi landsstýrismaður sambandsflokksins Eilíf Samuelsen á sama hátt, geva øðrum skuldina. Teir hava kanska gloymt, at tað er teimum fyri at takka, at stóðan er sum hon er.

Tað kann ikki annað sigast, at tað er ymiskt sum vinnulivsmenn eru viðgjördir av fyrrverandi landsstýri, tað gekk skjótt at loysa málið viðvíkjandi Jatnakletti.

Teir vóru kanska í eygum Paula Ellefsens betri vinnulivsmenn enn aðrir, sum onga viðgerð hava fingið.

Tildomis Klivar, sum viðvíkti eini heilari bygd, bleiv ikki avgreitt av sambandslandsstýrinum, og úrslitið er nú avgerðin hjá

verandi landsstýri, og út frá tí sum er hent, og sum Juul Jacobsen, fyrrverandi landsstýrismaður umrøður í einari grein í Dimmalætting um sama mál, er tað heilt burturvið hjá Sambandsflokkinum nú at gráta krokodillutár.

Teir virdu ikki nólsoyingum nakra viðgerð.

Um teir høvdu viðgjört Klivar og teir sum aftanfyri fyrtekuna stóðu, tá teir høvdu møguleika fyri tí, so hevði henda stóðan ikki verið íkominn.

Um tann mátin, sum Sambandslandsstýrið hevur brúkt í síni tíð er frilyntur liberalur politikkur so eru vit betur tæntir við, at teir siga minst møguligt um henda politikk.

Tí botnleysar skuldsetingar ímóti øðrum politiskum flokkum á lögtingi, bota ikki um tað, at Klivar er eitt dømi um, at tað sum av Hilmari Kass varð ført fram so mangan, at tað var avgerandi, hvort tú var, og út frá tí vóru avgerðirnar tiknar.

Við at goyma og

gloyma trupulleikarnar hjá Klivar í Nólsoy, meðan Pauli og Sambandsflokkurin høvdu ábyrgd, vistu teir, hvat álit teir høvdu á vinnulivsmonnum í Nólsoy.

Mær tykist, at politikkur Sambandsflokksins hevur verið meira og minni tilvildarlígur, og at málini í mongum føri eru avgjört út frá einari stóðu har sagt varð: »Sig mig hvem du omgås, så skal jeg sige dig, hvem du er«.

Og hetta skapar ikki álit.

Sverre Midjord

